

การศึกษาปัญหาการฝึกสอนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เอกการประถมศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

A Study of Problems in Supervising Student Teachers in the Primary
Education Program, Faculty of Education,
Surindra Rajabhat University

¹ประดับเกียรติ จันทน์ไทย, ²อุริต พลศรี, ³ประยงค์ หัตถพรหม

¹Pradabkiat Chanthai, ²Urid Pholsri, ³Prayong Hattaprom

^{1,2}สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

³คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพิจัยบัณฑิต

^{1,2}Primary Education, Faculty of Education, Surin Rajabhat University

³Faculty of Education, Pichayabundit College

¹Corresponding author, e-mail: pok13052507@gmail.com

Received: April 29, 2026; Revised: May 15, 2026; Accepted: May 19, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและวิธีวิจัยเชิงปริมาณ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ และ 2) แนวทางพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาการประถมศึกษาชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 56 คน โดยผู้วิจัยศึกษาจากประชากรทั้งหมด ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 6 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ จำนวน ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.21$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านครูพี่เลี้ยง ($\mu = 3.32$) รองลงมา คือ ด้านการวิจัย ในชั้นเรียน ($\mu = 3.28$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านตัวนักศึกษา ($\mu = 3.09$) 2. แนวทางพัฒนา การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มุ่งยกระดับคุณภาพครูผ่านการฝึกปฏิบัติจริงในสถานศึกษา โดยบูรณาการความรู้ทฤษฎีสู่การสอนจริง ควบคู่กับการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน รวมทั้งพัฒนาทักษะการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อปรับปรุงการสอนอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ยังเน้นการปลูกฝังจรรยาบรรณและคุณลักษณะความเป็นครู รวมถึงการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่าง

มหาวิทยาลัยกับโรงเรียน เพื่อสนับสนุนการฝึกประสบการณ์ให้สอดคล้องกับบริบทจริง อันจะช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมทั้งความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะในการเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: ปัญหาการฝึกสอน; วิชาชีพครู; เอกการประถมศึกษา; แนวทางการพัฒนา

Abstract

This study employed a mixed-methods research design, integrating both qualitative and quantitative research approaches. The objective of the study was to investigate (1) the problems of teaching practicum of students in the Elementary Education program, Faculty of Education, Surindra Rajabhat University; and (2) guidelines for developing the teaching practicum of students in the Elementary Education program, Faculty of Education, Surindra Rajabhat University. The population used in this study consisted of 56 fourth-year students in the Elementary Education program at the Faculty of Education, Surindra Rajabhat University who were undergoing teaching practicum. The researcher studied the entire population. The key informants were 6 participants selected through purposive sampling. The research instruments included questionnaires and interviews. The statistical methods used for data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. 1. The results of the study revealed that: The overall problems of teaching practicum of students in the Elementary Education program, Faculty of Education, Surindra Rajabhat University were at a moderate level ($\mu = 3.21$). When considering each aspect, the highest mean was found in the mentor teacher aspect ($\mu = 3.32$), followed by classroom action research ($\mu = 3.28$), while the lowest mean was in the student aspect ($\mu = 3.09$). 2. The guidelines for developing the teaching practicum of students in the Elementary Education program, Faculty of Education, Surindra Rajabhat University focused on enhancing teacher quality through hands-on practice in schools by integrating theoretical knowledge into real teaching practice. This was combined with the development of active learning instructional skills to promote student engagement and critical thinking, as well as the development of classroom action research skills for systematic instructional improvement. In addition, emphasis was placed on cultivating teacher ethics and professional attributes, along with the effective use of educational technology. Furthermore, collaboration networks between the university and schools were established to support practicum experiences aligned with real contexts, which would help students be fully prepared with knowledge, skills, and attributes for becoming professional teachers in the 21st century.

Keywords: Teaching challenges; the teaching profession; primary education major; development guidelines

บทนำ

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ

มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และสามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษาที่ดีไม่เพียงแต่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความยั่งยืนให้กับประเทศในระยะยาว ในกระบวนการพัฒนาการศึกษา “ครู” ถือเป็นหัวใจสำคัญและเป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพของผู้เรียน ครูไม่ได้ทำหน้าที่เพียงถ่ายทอดองค์ความรู้ตามหลักสูตรเท่านั้น แต่ยังมีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม ตลอดจนส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียน ครูจึงเปรียบเสมือนผู้นำทางปัญญาที่ช่วยหล่อหลอมผู้เรียนให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพและมีความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น การผลิตครูจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการที่มีคุณภาพ เป็นระบบ และมีมาตรฐานที่ชัดเจน ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ทางวิชาการ ทักษะการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา รวมถึงการพัฒนาจิตวิญญาณความเป็นครูและจรรยาบรรณในวิชาชีพ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรได้รับการออกแบบอย่างเข้มข้นและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรครูศาสตรบัณฑิตได้กำหนดให้มีรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนานักศึกษาให้ก้าวสู่การเป็นครูมืออาชีพ โดยช่วงเวลานี้ นักศึกษาจะได้ลงไปปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาจริง ภายใต้การดูแลของครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศก์ เพื่อเรียนรู้บริบทของโรงเรียน ระบบการบริหารจัดการ และความหลากหลายของผู้เรียนในสถานการณ์จริง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้บทบาทหน้าที่ของครูอย่างรอบด้าน ไม่เพียงแต่การถ่ายทอดความรู้ในห้องเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (facilitator) การเป็นที่ปรึกษาให้กับผู้เรียน และการเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านความประพฤติและคุณธรรม นักศึกษาจะได้ฝึกทักษะการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อและนวัตกรรมทางการศึกษา การวัดและประเมินผล รวมถึงการบริหารจัดการชั้นเรียนให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ การเผชิญกับสถานการณ์จริงในห้องเรียนยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การปรับตัวให้เข้ากับความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน และการทำงานร่วมกับบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ในโรงเรียน เช่น ผู้บริหาร ครูประจำวิชา และผู้ปกครอง ซึ่งล้วนเป็นประสบการณ์สำคัญที่ไม่สามารถเรียนรู้ได้จากภาคทฤษฎีเพียงอย่างเดียว การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงถือเป็นกระบวนการสำคัญในการหล่อหลอมความเป็นครูทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติทางวิชาชีพ อีกทั้งยังเป็นตัวชี้วัดความพร้อมของนักศึกษาในการเข้าสู่วิชาชีพครูอย่างแท้จริง นักศึกษาที่ผ่านกระบวนการนี้จะมีความมั่นใจ มีความรับผิดชอบ และสามารถปฏิบัติหน้าที่ครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นการสำคัญของประเทศในอนาคต (คุรุสภา, 2562)

แม้ว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจะมีความสำคัญอย่างยิ่ง แต่จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่านักศึกษาครูยังคงประสบปัญหาในหลายด้าน เช่น ปัญหาการจัดการชั้นเรียน การวางแผนการสอน การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ และการควบคุมพฤติกรรมนักเรียน (สุวิมล ว่องวานิช, 2559) นอกจากนี้ ยังพบว่าปัจจัยด้านตัวนักศึกษา เช่น ความไม่มั่นใจในตนเอง การขาดประสบการณ์ และความวิตกกังวลในการสอน ล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพของการฝึกสอน (รัตนะ บัวสนธ์, 2560) ในส่วนของปัจจัยแวดล้อม พบว่าการสนับสนุนจากครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู หากขาดการนิเทศที่มีคุณภาพ หรือการประสานงานระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนไม่ดีพอ จะส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถพัฒนาทักษะได้อย่างเต็มศักยภาพ (ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, 2561)

นอกจากนี้ ภาระงานอื่นๆ ที่นักศึกษาต้องรับผิดชอบ เช่น งานธุรการ หรือกิจกรรมของโรงเรียน อาจทำให้เวลาในการเตรียมการสอนลดลง ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนรู้

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งมีพันธกิจในการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงต้องสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนในพื้นที่ โดยเฉพาะในสาขาการประถมศึกษา ซึ่งเป็นระดับการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการวางรากฐานการเรียนรู้ของผู้เรียน นักศึกษาครูในสาขานี้ต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ และสามารถดูแลนักเรียนที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) บริบทของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย มีลักษณะเฉพาะที่ส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่ชนบท นักเรียนมีความหลากหลายทั้งด้านเศรษฐกิจฐานะ ภาษา และพื้นฐานทางการเรียนรู้ เช่น นักเรียนบางส่วนใช้ภาษาถิ่น (เขมรถิ่นไทยหรือกูย) เป็นภาษาหลักในชีวิตประจำวัน ส่งผลต่อการเรียนรู้ภาษาไทยและการสื่อสารในชั้นเรียน นอกจากนี้ ข้อมูลด้านคุณภาพการศึกษาพบว่า ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนในหลายโรงเรียนของจังหวัดสุรินทร์ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ โดยเฉพาะในรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ซึ่งสะท้อนถึงความท้าทายในการจัดการเรียนรู้ของครู และนักศึกษาฝึกสอนในพื้นที่ (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์, 2567)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เอกการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ อันจะนำไปสู่การวิเคราะห์และหาแนวทางในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงระบบการนิเทศ และการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับสถานศึกษาในพื้นที่ รวมถึงช่วยยกระดับคุณภาพการผลิตครูให้สามารถตอบสนองต่อบริบทของท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

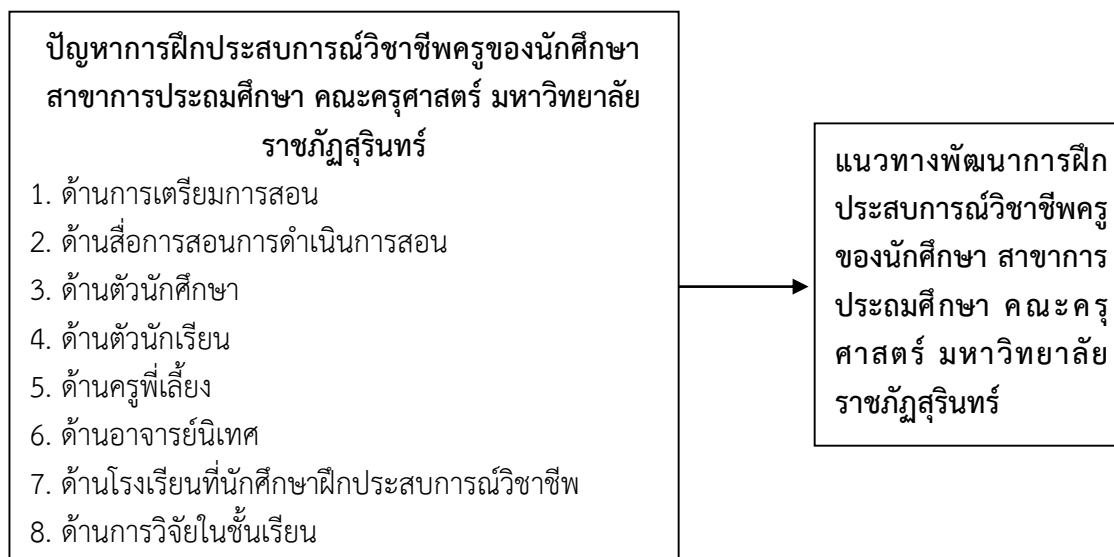
กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาปัญหาการฝึกสอนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เอกการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ผู้วิจัยสามารถสรุปองค์ประกอบของปัญหาการฝึกสอนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ 8 ด้าน มาใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษารวบรวมแนวคิดทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัย

2. ประชากร และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู สาขาการประถมศึกษา ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู จำนวน 56 คน โดยผู้วิจัยศึกษาจากประชากรทั้งหมด (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์, 2567)

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) จำนวน 6 คน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและประสบการณ์จริงในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วยผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการเรียนการสอนและการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ประจำสาขาวิชาการประถมศึกษา จำนวน 2 คน ซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการฝึกสอนของนักศึกษา รวมทั้งให้คำแนะนำเพื่อพัฒนาทักษะวิชาชีพครูให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครู นอกจากนี้ยังมีครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสังกัดอยู่ จำนวน 2 คน ซึ่งเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานร่วมกับนักศึกษาอย่างใกล้ชิดในสถานศึกษา มีบทบาทในการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และสะท้อนผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาในระหว่างการฝึกสอน และตัวแทนนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เอกการประถมศึกษา จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังอยู่

ในกระบวนการฝึกสอนจริง และสามารถสะท้อนปัญหา อุปสรรค และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาได้โดยตรง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 ประเภท ได้แก่

3.1 แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ รายรับของนักศึกษา และสถานที่ที่นักศึกษาพักขณะฝึกสอน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ครอบคลุม 8 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการเตรียมการสอน 2. ด้านสื่อการสอนการดำเนินการสอน 3. ด้านตัวนักศึกษา 4. ด้านตัวนักเรียน 5. ด้านครูพี่เลี้ยง 6. ด้านอาจารย์นิเทศ 7. ด้านโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 8. ด้านการวิจัยในชั้นเรียนโดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ครอบคลุม 8 ด้าน

3.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม โดยข้อมูลจากแบบสอบถามวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งข้อมูลทั่วไปใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ สำหรับข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยเริ่มจากการถอดเทปคำสัมภาษณ์ ตรวจสอบความถูกต้อง อ่านทบทวน และจัดหมวดหมู่ข้อมูล จากนั้นวิเคราะห์เนื้อหาและตีความตามบริบท ก่อนสังเคราะห์และนำเสนอผลในลักษณะพรรณนาเชิงวิเคราะห์ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5. การสร้างเครื่องมือวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดและพัฒนาเครื่องมือให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และกำหนดเกณฑ์ยอมรับที่ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป แบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแล้วได้นำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มจริงจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ซึ่งได้ค่าเท่ากับ 0.931 แสดงว่าเครื่องมือมีความน่าเชื่อถือ ก่อนนำไปปรับปรุงและจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ และส่วนแบบสัมภาษณ์ได้ปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. วัตถุประสงค์ข้อ 1 ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

ตารางที่ 1 ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยภาพรวมและรายด้าน

ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏสุรินทร์	μ	σ	แปลผล
1. ด้านการเตรียมการสอน	3.16	1.14	ปานกลาง
2. ด้านสื่อการสอนการดำเนินการสอน	3.14	1.17	ปานกลาง
3. ด้านตัวนักศึกษา	3.09	1.17	ปานกลาง
4. ด้านตัวนักเรียน	3.21	1.28	ปานกลาง
5. ด้านครูพี่เลี้ยง	3.32	1.24	ปานกลาง
6. ด้านอาจารย์นิเทศ	3.27	1.26	ปานกลาง
7. ด้านโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ	3.23	1.29	ปานกลาง
8. ด้านการวิจัยในชั้นเรียน	3.28	1.27	ปานกลาง
รวม	3.21	1.14	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\mu = 3.21$) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านครูพี่เลี้ยง ($\mu = 3.32$) รองลงมา คือ ด้านการวิจัยในชั้นเรียน ($\mu = 3.28$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านตัวนักศึกษา ($\mu = 3.09$)

2. จากข้อคำถามตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ครอบคลุม 8 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการเตรียมการสอน พบว่า การเตรียมการสอนของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูยังคงเป็นประเด็นที่ท้าทายอย่างมาก เนื่องจากนักศึกษาหลายคนยังขาดความชำนาญในการวิเคราะห์หลักสูตร ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและผู้เรียนอย่างแท้จริง การออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้มักเน้นรูปแบบตามตัวอย่างมากกว่าการประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์จริง อีกทั้งการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม และการวัดผลยังไม่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ นักศึกษายังมีข้อจำกัดในการคาดการณ์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในชั้นเรียน ทำให้เมื่อเกิดสถานการณ์จริงไม่สามารถปรับแผนได้อย่างยืดหยุ่น ส่งผลให้ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ลดลง

2.2 ด้านสื่อการสอนการดำเนินการสอน พบว่า ในด้านสื่อการสอนและการดำเนินการสอน นักศึกษามักประสบปัญหาในการเลือกใช้สื่อที่เหมาะสมกับเนื้อหาและระดับพัฒนาการของผู้เรียน บางครั้งสื่อที่จัดทำขึ้นมีความน่าสนใจแต่ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หรือไม่สามารถกระตุ้น

การมีส่วนร่วมของนักเรียนได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านทักษะการใช้เทคโนโลยีและการผลิตสื่อที่หลากหลาย ในส่วนของการดำเนินการสอน นักศึกษายังขาดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอน ขาดความคล่องแคล่วในการใช้คำถามกระตุ้นความคิด และมีปัญหาในการบริหารเวลาในชั้นเรียน รวมถึงการควบคุมชั้นเรียนให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

2.3 ด้านตัวนักศึกษา พบว่า ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวนักศึกษาเอง พบว่านักศึกษาหลายคนยังขาดความมั่นใจในบทบาทของตนเองในฐานะครูผู้สอน โดยเฉพาะเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์จริงในห้องเรียนที่มีความหลากหลายและไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้า นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดด้านทักษะการสื่อสาร การใช้ภาษา และการถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจง่าย อีกทั้งการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนและการทำงานร่วมกับบุคลากรอื่นยังเป็นเรื่องที่ต้องพัฒนา บางกรณียังพบปัญหาด้านความรับผิดชอบ การจัดการเวลา และการเตรียมความพร้อมล่วงหน้า ซึ่งล้วนส่งผลต่อประสิทธิภาพในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

2.4 ด้านตัวนักเรียน พบว่า ในด้านตัวนักเรียน พบว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความหลากหลายทั้งด้านความสามารถ พื้นฐานความรู้ ความสนใจ และพฤติกรรม ทำให้นักศึกษาฝึกสอนต้องใช้วิธีการสอนที่หลากหลายและยืดหยุ่น ซึ่งในทางปฏิบัติ นักศึกษายังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้ นักเรียนบางส่วนอาจขาดแรงจูงใจในการเรียน มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม หรือมีสมาธิสั้น ส่งผลให้เกิดปัญหาในการควบคุมชั้นเรียน และทำให้บรรยากาศการเรียนรู้ไม่เอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่

2.5 ด้านครูพี่เลี้ยง พบว่า ด้านครูพี่เลี้ยงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยพบว่าบางกรณีครูพี่เลี้ยงมีภาระงานมาก ทำให้ไม่สามารถให้คำแนะนำหรือดูแลนักศึกษาได้อย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง การสะท้อนผลการสอน (feedback) อาจไม่ชัดเจนหรือไม่สม่ำเสมอ ส่งผลให้นักศึกษาไม่ทราบจุดที่ต้องปรับปรุงอย่างแท้จริง นอกจากนี้ ความแตกต่างในแนวคิดวิธีการสอน หรือทัศนคติระหว่างครูพี่เลี้ยงกับนักศึกษา อาจทำให้เกิดความสับสนในการปฏิบัติงานและส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการสอนของนักศึกษาในระยะยาว

2.6 ด้านอาจารย์นิเทศ พบว่า ในด้านอาจารย์นิเทศ พบว่าการนิเทศการสอนบางครั้งยังมีข้อจำกัดด้านเวลาและความถี่ในการลงพื้นที่ ทำให้การติดตามความก้าวหน้าและการให้คำแนะนำแก่นักศึกษาไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งข้อเสนอแนะที่ได้รับอาจเป็นลักษณะภาพรวมมากกว่าการเจาะลึกในประเด็นปัญหาที่แท้จริงของนักศึกษา นอกจากนี้ ในบางกรณีคำแนะนำจากอาจารย์นิเทศอาจไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนหรือข้อจำกัดที่นักศึกษากำลังเผชิญอยู่จริง ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

2.7 ด้านโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ พบว่า โรงเรียนที่นักศึกษาเข้าฝึกประสบการณ์มีความแตกต่างกันในหลายด้าน เช่น ทรัพยากรทางการศึกษา สภาพแวดล้อม บุคลากร และการบริหารจัดการ ซึ่งล้วนส่งผลต่อประสบการณ์การเรียนรู้ของนักศึกษา บางโรงเรียนมีข้อจำกัดด้านสื่อ อุปกรณ์ หรือเทคโนโลยี ทำให้นักศึกษาไม่สามารถนำแนวคิดหรือแผนการสอนที่เตรียมไว้ไปใช้ได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งจำนวนผู้เรียนในชั้นเรียนที่มากเกินไป หรือการจัดตารางสอนที่ไม่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติ อาจทำให้นักศึกษาไม่ได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะอย่างหลากหลายและครบถ้วน

2.8 ด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ด้านการวิจัยในชั้นเรียน นักศึกษามักประสบปัญหาในการกำหนดประเด็นปัญหาที่สอดคล้องกับสภาพจริงของห้องเรียน รวมถึงการออกแบบกระบวนการวิจัย เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ เนื่องจากยังขาดประสบการณ์และ

ความเข้าใจเชิงลึกในด้านการวิจัย นอกจากนี้ ข้อจำกัดด้านเวลาในการฝึกสอนและภาระงานอื่นๆ ทำให้นักศึกษาไม่สามารถดำเนินการวิจัยได้อย่างครบทุกขั้นตอน หรือทำได้เพียงในระดับพื้นฐาน ส่งผลให้ผลการวิจัยอาจไม่สามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

3. แนวทางพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ พบว่า การพัฒนาคุณภาพครูถือเป็นหัวใจสำคัญของการยกระดับการศึกษา โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นช่วงวัยพื้นฐานที่มีผลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนในระยะยาว การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยให้นักศึกษาครูได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง ฝึกทักษะการสอน และพัฒนาความเป็นครูอย่างรอบด้านสำหรับนักศึกษาสาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพไม่เพียงแต่เป็นการนำความรู้จากห้องเรียนไปใช้ แต่ยังเป็นการเรียนรู้บริบทของโรงเรียน ชุมชน และผู้เรียนที่มีความหลากหลาย ดังนั้น การกำหนดแนวทางในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อให้ นักศึกษามีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการประกอบวิชาชีพครูในอนาคต แนวทางดังกล่าวจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของนักศึกษาให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคม และตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างแท้จริง 1) การบูรณาการความรู้ทางทฤษฎีสู่การปฏิบัติจริง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูควรมุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ทางทฤษฎีที่ได้เรียนมาไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งมีความหลากหลายทั้งด้านผู้เรียนและสภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้ฝึกวางแผนการสอน การออกแบบสื่อการเรียนรู้ และการจัดการชั้นเรียนจริง พร้อมทั้งสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเองอย่างต่อเนื่อง อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงควรมีบทบาทในการให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด เพื่อช่วยให้นักศึกษาเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติได้อย่างลึกซึ้ง อันจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะวิชาชีพครูอย่างแท้จริง (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 1 สัมภาษณ์ วันที่ 3 มีนาคม 2569) 2) การพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) นักศึกษาครูควรได้รับการส่งเสริมให้ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้ผ่านโครงงาน และการแก้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์และมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การฝึกประสบการณ์ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทดลองใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย พร้อมทั้งประเมินผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง การสะท้อนผลและปรับปรุงวิธีการสอนอย่างต่อเนื่องจะช่วยให้ นักศึกษาพัฒนาทักษะการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในระดับประถมศึกษา และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 2 สัมภาษณ์ วันที่ 3 มีนาคม 2569) 3) การเสริมสร้างทักษะการวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอน นักศึกษาควรได้รับการฝึกให้สามารถตั้งคำถามวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ และนำผลที่ได้ไปปรับปรุงการสอนของตนเอง การฝึกประสบการณ์วิชาชีพควรบูรณาการกระบวนการวิจัยเข้าไปในกิจกรรมฝึกสอน เพื่อให้นักศึกษาเกิดทักษะการคิดอย่างเป็นระบบและมีหลักฐานเชิงประจักษ์รองรับการตัดสินใจ การพัฒนาทักษะด้านนี้จะช่วยให้นักศึกษาสามารถเป็นครูมืออาชีพที่มีความสามารถในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างยั่งยืน (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 2 สัมภาษณ์ วันที่ 3 มีนาคม 2569) 4) การปลูกฝังจรรยาบรรณและคุณลักษณะความเป็นครู นอกจากความรู้และทักษะแล้ว คุณธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพเป็นสิ่งสำคัญที่นักศึกษาครูต้องได้รับการปลูกฝัง การฝึกประสบการณ์ควรมุ่งเน้นให้นักศึกษาแสดงออกถึงความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความมีวินัย และความรักในวิชาชีพครู ผ่านการปฏิบัติงานจริงในโรงเรียน

การเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน รวมถึงการปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพอย่างเคร่งครัด การสะท้อนตนเองและการได้รับข้อเสนอแนะจากครูพี่เลี้ยงจะช่วยให้นักศึกษาตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตน และพัฒนาคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการเป็นครูในอนาคต (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 4 สัมภาษณ์ วันที่ 3 มีนาคม 2569) 5) การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ นักศึกษาควรได้รับการพัฒนาให้สามารถเลือกใช้และสร้างสื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเนื้อหาและผู้เรียน เช่น สื่อมัลติมีเดีย แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันเพื่อการศึกษา การฝึกประสบการณ์ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ใช้เทคโนโลยีจริงในห้องเรียน พร้อมทั้งประเมินประสิทธิผลของการใช้งาน การพัฒนาทักษะด้านนี้จะช่วยให้นักศึกษาสามารถจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้ (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 5 สัมภาษณ์ วันที่ 3 มีนาคม 2569) 6) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและโรงเรียน การพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีคุณภาพจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยและสถานศึกษาอย่างใกล้ชิด ควรมีการวางแผนร่วมกันในการกำหนดแนวทางการฝึก การนิเทศ และการประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนและมาตรฐานวิชาชีพครู การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างอาจารย์ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษา จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าและหลากหลาย นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายยังช่วยให้เกิดการพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และสนับสนุนให้นักศึกษาเติบโตเป็นครูที่มีคุณภาพในอนาคต (ผู้ให้ข้อมูลลำดับที่ 6 สัมภาษณ์ วันที่ 3 มีนาคม 2569)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า อาจสะท้อนให้เห็นถึงความท้าทายหลายประการที่เกี่ยวข้องทั้งในด้านตัวนักศึกษาเอง สถานศึกษาแหล่งฝึกประสบการณ์ รวมถึงระบบการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย แมว่านักศึกษาจะได้รับการเตรียมความรู้ทางทฤษฎีมาอย่างเพียงพอในระดับหนึ่ง แต่เมื่อต้องนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริง กลับพบว่ายังมีข้อจำกัดบางประการที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน นักศึกษาอาจยังขาดประสบการณ์ตรงในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนจริง ทำให้เกิดความไม่มั่นใจในการวางแผนการสอน การควบคุมชั้นเรียน และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า โดยเฉพาะในบริบทของโรงเรียนที่มีความแตกต่างของผู้เรียนทั้งด้านพื้นฐานความรู้และพฤติกรรม อีกทั้งภาระงานอื่นๆ ของครูพี่เลี้ยงอาจส่งผลให้การให้คำปรึกษาหรือสะท้อนผลการสอน (feedback) ยังไม่ละเอียดเพียงพอ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษา ระบบการนิเทศติดตามจากทางมหาวิทยาลัยอาจยังไม่ครอบคลุมหรือสม่ำเสมอเท่าที่ควร การลงพื้นที่นิเทศอาจมีข้อจำกัดด้านเวลาและจำนวนบุคลากร ทำให้นักศึกษาไม่ได้รับคำแนะนำเชิงลึกในทุกช่วงของการฝึกประสบการณ์ อีกทั้งรูปแบบการประเมินผลอาจเน้นผลลัพธ์มากกว่ากระบวนการพัฒนา ส่งผลให้นักศึกษามุ่งเน้นการทำผลงานให้ผ่านเกณฑ์ มากกว่าการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของ David A. Kolb ที่อธิบายว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ซึ่งประกอบด้วยวงจร 4 ขั้นตอน ได้แก่ การมีประสบการณ์จริง (Concrete Experience) การสะท้อนคิด (Reflective Observation) การสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization) และการทดลองปฏิบัติ (Active Experimentation) หากผู้เรียนขาดขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือไม่สามารถเชื่อมโยงแต่ละขั้นตอนได้อย่างสมบูรณ์ จะส่งผลให้การเรียนรู้ไม่เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในบริบทของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาที่ขาดประสบการณ์ตรงหรือยัง

ไม่สามารถสะท้อนผลการปฏิบัติงานของตนเองได้อย่างลึกซึ้ง ย่อมทำให้ไม่สามารถพัฒนาทักษะการสอนได้อย่างเต็มศักยภาพ เช่น การจัดการเรียนการสอน การควบคุมชั้นเรียน และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า นอกจากนี้ หากไม่ได้รับการสะท้อนผลจากครูพี่เลี้ยงหรืออาจารย์นิเทศอย่างต่อเนื่อง ก็จะทำให้วงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ไม่สมบูรณ์ ส่งผลให้ระดับปัญหายังคงอยู่ในระดับปานกลาง (Kolb, 1984) และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เทอดทูน คำชาย และคณะ (2562) วิจัยเรื่องการศึกษาสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุลผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ และมีสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ด้านสังกัดของโรงเรียนที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ด้านอาจารย์นิเทศก์และด้านครูพี่เลี้ยง

2. แนวทางพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพครูผ่านกระบวนการฝึกปฏิบัติจริงในสถานศึกษา โดยบูรณาการความรู้ทางทฤษฎีสู่การสอนจริง ควบคู่กับการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน อีกทั้งยังเน้นการเสริมสร้างทักษะการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงการสอนอย่างเป็นระบบ การปลูกฝังจรรยาบรรณและคุณลักษณะความเป็นครู ตลอดจนการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการฝึกประสบการณ์ให้สอดคล้องกับบริบทจริง ช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการเป็นครูมืออาชีพในศตวรรษที่ 21 ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บริบททางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ทำให้บทบาทของครูไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการถ่ายทอดความรู้ แต่ต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator) ที่สามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง และสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่มีความหมาย ดังนั้น การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูจึงจำเป็นต้องปรับรูปแบบให้เน้นการลงมือปฏิบัติจริงในสถานศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้เผชิญกับสถานการณ์จริง ฝึกการแก้ปัญหา และพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างยืดหยุ่น นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมการศึกษาสอดคล้องกับแนวคิดของ John Dewey (1938) ซึ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง (Learning by Doing) โดยมองว่าการศึกษาที่มีคุณภาพต้องเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ ผู้เรียนจะเกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเมื่อได้ลงมือกระทำและสะท้อนคิดจากประสบการณ์ของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ปฏิบัติการสอนในสถานการณ์จริง พัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การแก้ปัญหาในชั้นเรียน และการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อปรับปรุงการสอนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ John Dewey ยังให้ความสำคัญกับบทบาทของครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิดวิเคราะห์และการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับการพัฒนานักศึกษาครูให้มีสมรรถนะทั้งด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะความเป็นครูในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อุเทน ลาพิงค์ และคณะ (2562) วิจัยเรื่องแนวทางการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาระบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาฝึกสอน สาขาวิชาการศึกษาการสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา นักศึกษาควรมีความรัก ความศรัทธา และความภาคภูมิใจในอาชีพครู นักศึกษาฝึกสอนควรเตรียมความพร้อม

ในการสอน โดยควรเตรียมแผนการสอนและส่งล่วงหน้าอย่างน้อย 1 สัปดาห์ เพื่อให้ครูพี่เลี้ยงได้ตรวจสอบความถูกต้อง นอกจากนี้ ควรเตรียมสื่อการสอน และบันทึกผลการสอน อาจารย์นิเทศและครูพี่เลี้ยงควรมีการพูดคุยกันเพื่อทำความเข้าใจให้ตรงกันในส่วนของกฎเกณฑ์ วัตถุประสงค์ และกระบวนการในการฝึกสอน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของมหาวิทยาลัย โรงเรียนที่นักศึกษาไปฝึกสอนควรเป็นโรงเรียนที่มีการเรียนการสอนทั้งระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

องค์ความรู้ที่ได้

ภาพที่ 2 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สาขาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านครูพี่เลี้ยงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด แสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนและการดูแลของครูพี่เลี้ยงยังเป็นประเด็นสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาเพื่อให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้เสนอข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย (Policy Brief)

1.1 ควรกำหนดนโยบายและมาตรฐานที่ชัดเจนเกี่ยวกับบทบาท หน้าที่ และคุณสมบัติของครูพี่เลี้ยง เพื่อให้การดูแลนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.2 ควรมีการจัดสรรงบประมาณหรือแรงจูงใจให้แก่ครูพี่เลี้ยง เช่น ค่าตอบแทน หรือการยกย่องเชิดชูเกียรติ เพื่อส่งเสริมให้เกิดความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่

1.3 ควรจัดระบบการอบรมและพัฒนาศักยภาพครูพี่เลี้ยงอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความเข้าใจในการเป็นพี่เลี้ยงที่มีประสิทธิภาพ

1.4 ควรมีระบบกำกับ ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของครูพี่เลี้ยงอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ (Actionable Recommendations)

2.1 ควรจัดให้มีการประชุมชี้แจงร่วมกันระหว่างนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ ก่อนและระหว่างการฝึกประสบการณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน

2.2 ควรจัดทำคู่มือการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย เพื่อให้นักศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานจริง

2.3 ครูพี่เลี้ยงควรให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะ และการสะท้อนผลการสอน (feedback) แก่ นักศึกษาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

2.4 ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ฝึกสอนในหลากหลายรูปแบบ เช่น การสอนแบบกลุ่ม การสอนรายบุคคล และการใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา ครุศาสตร์ เอกการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

3.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะครูพี่เลี้ยงกับความสำเร็จในการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูของนักศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ปีการศึกษา 2563*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ครุสภา. (2562). *ข้อบังคับครุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน เลขาธิการครุสภา.
- เทอดทูน คำชาย, เกษภา สาลา และอรอุมา ปราชญ์ปรีชา. (2562). การศึกษาสภาพปัญหาในการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครูของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. *ศึกษาวารสารศึกษาศาสตร์*, 6(2): 33-46.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2561). *ผู้นำเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ: กรอบแนวคิดใหม่และทิศทางใหม่ของการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2560). *วิจัยเชิงคุณภาพทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2559). *การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิค.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์. (2565). *แผนปฏิบัติการราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. สุรินทร์: สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสุรินทร์.
- อุเทน ลาพิงค์ และคณะ. (2562). แนวทางพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาสาขาวิชา การสอนภาษาอังกฤษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา. *วารสารธรรมทรรศน์*, 19(2): 13-22.

Dewey, J. (1938). *Experience and Education*. New York: Macmillan.

Kolb, D.A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development*.
New Jersey: Prentice-Hall.

